

Aplinkosaugos
koalicija

ŽIEDINĖ
EKONOMIKA

www.circulareconomy.lt

Žaliosios politikos institutas

LR Seimui
LR Seimo aplinkos apsaugos komitetui
LR Prezidentui
LR Vyriausybei
LR Aplinkos ministerijai
LR Energetikos ministerijai
LR Teisingumo ministerijai
LR Žemės ūkio ministerijai

DEKLARACIJA

Nevyriausybines organizacijos ragina ištaisyti spragą dėl palmių aliejaus naudojimo

2021 m. liepos 20 d.

Atkreipiame Jūsų dėmesį, kad plečiant alyvpalmių plantacijas Pietryčių Azijos šalyse sparčiai naikinami atogrąžų miškai, o į atmosferą patenka dideli anglies dvideginio kiekiai, žūsta gyvūnų ir augalų rūšys.

Europos Sąjungoje (ES) vis stiprėja aplinkosauginis judėjimas, nukreiptas prieš globalų miškų nykimą ir netvariai išauginamų žaliavų, tokių kaip palmių aliejus, besaikį vartojimą. Juk vartodami palmių aliejaus turinčius produktus ir gaminius, tik paskatiname šios žaliavos paklausą.

Paradoksalu, tačiau „Žaliojo kurso“ ambicijas deklaruojančios Lietuvos politikai ir valdžios institucijos ignoruoja augančio palmių aliejaus vartojimo tendencijas. Palmių aliejus dabar naudojamas daugelyje produktų – nuo maisto iki kosmetikos, nuo pašarų iki biodegalų.

Būtent **palmių aliejus biodegaluose šiuo metu yra vienas didžiausių iššūkių**. Praėjusią žiemą net 80 procentų šalies transporte suvartotų dyzelinių degalų buvo įmaišytų palmių aliejumi, kai iki šiol ši dalis nesiekdavo net 20 procentų. Žymų palmių aliejaus šuolį degaluose nulėmė didžiausio degalų tiekėjo „Orlen Lietuva“ sprendimas vietoje lietuviškos žaliavos naudoti importinį palmių aliejų iš Indonezijos ir Malaizijos. Taigi, didžioji dalis Lietuvos vairuotojų net ne savo noru tapo ir palmių aliejaus produktų vartotojais.

„Orlen“ argumentavo, kad degaluose įmaišė ne gryną palmių aliejų, bet palmių aliejaus šalutinį produktą - palmių riebalų rūgščių distiliatą (PFAD). Tačiau atkreipiame dėmesį, kad **būtent PFAD iš esmės tas pats palmių aliejus, tik slepiasi po kitu vardu**. Šį faktą pripažįsta tiek rinkos analitikai, tiek tarptautinės aplinkosauginės organizacijos.

Šiomet pavasarį priimtame Alternatyvių degalų įstatyme numatyta kad nuo 2024 m. palmių aliejus, pripažintas kaip keliantis didelę netiesioginę žemės naudos keitimo riziką, nebebus laikomas biodegalais. Tačiau aplinkosaugininkai susirūpinę, kad įstatyme įvardintas tik palmių aliejus, o teisės aktuose niekur nėra paminėtas PFAD naudojimas. Taigi, **net ir uždraudus palmių aliejų, degalų rinkos dalyviai laisvai galės prekiauti dyzelinu su PFAD. Mūsų nuomone, tai yra akivaizdi spraga, kurią sprendimų priėmėjai privalo ištaisyti – tam reikia teisės aktų pakeitimų, kuriuos priėmus PFAD taip pat nebūtų laikomi biodegalais.**

Beje, taip pat atkreipiame dėmesį, kad palmių aliejus „slepiasi“ po skirtingais vardais ir buities, kosmetikos gaminiuose – šie pavadinimai klaidina vartotojus, kurie galimai nesirinktų produkto su palmių aliejumi. Šiomet „Spinter tyrimai“ atlikta visuomenės nuomonės apklausa parodė, kad net 76 proc. Lietuvos gyventojų siūlo neatidėlioti ir spręsti palmių aliejaus klausimą.

Todėl **kviečiame valdžios institucijas atkreipti dėmesį į ženklinimo problemą, įpareigojant gamintojus ir prekybininkus aiškiau ir suprantamiau žymėti naudojamas žaliavas ant produktų ir prekių etikečių.**

Aplinkosaugos koalicija
„Fridays for Future“ judėjimas
Tarptautinis Birutės Galdikas gamtosaugos labdaros ir paramos fondas
Žaliosios politikos institutas, VŠĮ
Extinction Rebellion Lietuva judėjimas
„Žiedinė ekonomika“, VŠĮ